

Asia: VN/35657/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamiseksi (ilmanlaatudirektiivi)

Ilmanlaadun turvaaminen, seuranta, hallinta, tiedottaminen ja mittausten laadunvarmennus

Kommenttinne ilmanlaadun seuranta, hallintaa, tietojen toimittamista, tietovarantoa, ympäristön tilan seuranta, tiedottamista ja mittausten laadunvarmennusta koskeviin pykäliin ja niiden perusteluihin (142 a–142 d, 143, 144, 144 a, 144 b ja 209 §)

Muuramen kunnan näkökulmasta lakiesitys sisältää haasteellisia kohtia. Esityksessä tulee selkeämmin huomioida tilanteet, joissa ilmanlaadun raja-arvojen tai tavoitearvojen ylitykset johtuvat useiden päästölähteiden yhteisvaikutuksesta (esim. kotitalouksien pienpoltto, liikenne ja ympäristöluvanvarainen teollinen toiminta). Muuramen kunnassa on merkittävää teollisuutta, mutta se on suurelta osin häiriötöntä teollisuutta, eikä aiheuta merkittäviä päästöjä. Sen sijaan kunnan alueen läpi kulkeva vilkas vt 9 on merkittävä päästölähde, johon kunta ei toiminnallaan pysty juurikaan vaikuttamaan. Näin ollen Elinvoimakeskuksen rooli Muuramen kunnassa on selkeimmin korostunut Lupa- ja valvontaviranomaisen kanssa alueellamme.

Perusteluissa on tunnistettu, että erityisesti pienpoltto voi aiheuttaa epäpuhtauksien kohoamista asuinalueilla ja että tarvitaan paikallisia sekä mahdollisesti valtakunnallisia toimia. Samalla on kuitenkin varmistettava, että sääntely kattaa myös yhteisvaikutustilanteet ja että toimenpiteet kohdistuvat todellisiin, tunnistettuihin lähteisiin oikealla toimijatasolla. Lakiluonnoksessa käytetty lähestymistapa jättää epäselväksi vastuut, menettelyt ja kohtuulliset toimenpiteet silloin, kun kunnan toimivalta ei ulotu kaikkiin ylitystä aiheuttaviin lähteisiin. Tämä on merkittävä epäkohta lakiesityksen sisällöissä.

Yhteisvaikutustilanteissa mittausaseman sijainti, paikalliset leviämisolosuhteet sekä säävaihtelu voivat korostaa tiettyjen lähteiden vaikutusta ja vaikeuttaa yksittäisen toimijan vaikutusmahdollisuuksien arviointia. Tämän vuoksi perusteluissa ja velvoitteissa tulisi erottaa: (1) päästöjen lähteet, (2) toimivalta ja valvonta sekä (3) toimenpiteiden kohdentaminen ja kustannusvastuut.

Valvonnan ja toimivaltuuksien osalta merkittävä haaste on, että eri päästölähteet kuuluvat eri toimijoiden ja valvontaviranomaisten toimivaltaan. Kunnan ilmansuojelusuunnitelmalla ei voida käytännössä ohjata ympäristöluvanvaraista toimintaa ohi lupaehtojen ja BAT-vaatimusten, eikä luvanvarainen toimija voi vaikuttaa kotitalouksien tavanomaiseen lämmityskäyttöytymiseen. Tätä näkökulmaa ei lakiluonnoksen perusteluissa ole otettu huomioon. Lainsäädännössä tulee siksi täsmentää yhteistyö-, kuulemis- ja koordinaatiomenettelyt sekä se, miten toimenpiteet jaetaan tilanteissa, joissa ylitys ei johdu yhdestä lähteestä.

Lakiluonnoksessa todetaan, että mallinnus- ja seurantakustannuksia siirrettäisiin aiempaa enemmän kunnille. Muuramen kunta vastustaa tätä esitystä. Ilmanlaadun seuranta on valtakunnallisesti toteutettava tehtävä, jonka teknisen toteutuksen ja rahoituksen tulee jatkossakin kuulua valtiolle. Seurannan tulee kohdistua ilmanlaatuun liittyviä haasteita omaaville alueille ja valtion tulee vastata ilmanlaadun tarkkailusta.

Ilmanlaadun parantamista koskevat suunnitelmat

Kommenttinne ilmansuojelusuunnitelmaa koskeviin pykäliin ja niiden perusteluihin (145 ja 145 a–145 c §)

Yksittäisenä huomiona voidaan todeta, että valtioneuvoston asetuksella säädettäviä toteutuksia on kohtuullisen paljon. Tulevien asetusten todennäköisiä sisältöjä ei avata juurikaan, mikä ei ole lain valmistelun näkökulmasta hyvä asia.

Ilmansuojelusuunnitelman rakenne ja sisältö sekä laatimisprosessi tulisi pitää mahdollisimman kevyenä, ettei siitä muodostu kunnille merkittävää hallinnollista taakkaa.

Kommenttinne ilmansuojelun etenemissuunnitelmaa koskeviin pykäliin ja niiden perusteluihin (145 d – 145 e §)

Ei kommenttia

Kommenttinne lyhyen aikavälin toimintasuunnitelmaa koskeviin pykäliin ja niiden perusteluihin (146 §, ja 146 a)

Kunnan tiedottamiseen ja neuvontaan liittyvät velvoitteet ovat ymmärrettäviä. Sen sijaan pakottavien paikallisten rajoitustoimien osalta tulee ehdotusta tarkastella monipuolisemmin esim. liikenteen tai lämmityksen rajoittaminen talvikuukausina voi olla kohtuuton ja ylimitoitettu toimenpide. Rajoittamistehtävää ei tule määritellä kunnan tehtäväksi.

Kommenttinne suunnitelmien laatimisen määräaikoja, päivittämistä, laatimismenettelyä, tiedottamista ja tietojen toimittamista koskeviin pykäliin ja niiden perusteluihin (147 ja 147 a)

Ehdotetut määräajat ovat kunnille haasteellisia niiden rajallisten resurssien takia. Kovinkaan monessa Suomen kunnassa ei ole ko. aihealueeseen perehtynyttä ja siitä vastaavaa viranhaltijaa,

vaan se kuuluu osaksi laajempaa ympäristöterveydenhuollon tai ympäristönsuojelun tehtäväkenttää. Jos uusia velvoitteita kunnille annetaan, tulee niiden aiheuttama kustannus korvata täysimääräisesti.

Raja-arvojen saavuttamisen määräaikojen pidentäminen ja päästöosuuksia koskevat poikkeukset

Kommenttinne pykäliin ja niiden perusteluihin (147 b, 148 ja 148 a §)

Määräajan pidennysmenettelyä koskevissa säännöksissä ja perusteluissa tulee selventää, miten pidennystä voidaan soveltaa yhteisvaikutustilanteissa, mitkä ovat hyväksyttävät perustelut. Lain valmistelussa on myös määriteltävä, mitä seuraa, jos pidennystä ei myönnetä tai raja-arvoja ei saavuteta pidennyksestä huolimatta. Lisäksi on tarpeen täsmentää toimijoiden vastuut (kunta, valtion valvontaviranomainen, muut viranomaiset) sekä se, millä välineillä kunkin lähdeyyppin päästöihin voidaan tosiasiallisesti vaikuttaa.

Vireillepano-oikeus, muutoksenhaku ja valitusoikeus

Kommenttinne pykäliin ja niiden perusteluihin (186, 186 a, 190, 191, 194 a, 194 b ja 195 §)

Ei kommenttia

Valtioiden rajat ylittävät epäpuhtaudet ja yhteistyö

Kommenttinne pykälään ja sen perusteluihin (211 a §)

Ei kommenttia

Muut huomionne esityksestä

Kommenttinne ehdotuksen vaikutuksista (HE-luonnoksen luvut 4.2.1–4.2.3)

Ei kommenttia

Muut kommenttinne esityksestä

Ei kommenttia

Saastamoinen Kaisu
Muuramen kunta - Muuramen kunnanhallitus